JEDEN SVET NA ŠKOLÁCH:

Život v Kábule

Metodické materiály
k dokumentárnemu filmu

Inside Kabul / Caroline Gillet, Denis Walgenwitz / 2023 / Francúzsko, Dánsko / 30 min. / anglicky / slovenské titulky s úpravou pre ľudí so sluchovým znevýhodnením / 14+

Osudy Rahy a Marwy, dvoch mladých žien z Afganistanu, sa úplne zmenia, keď v lete 2021 Taliban opäť získa moc. Film *Život v Kábule* je postavený na stovkách hlasových záznamov, ktoré si Raha a Marwa vymenili s novinárkou Caroline Gillet počas niekoľkých mesiacov po tejto udalosti. Raha sa rozhodla zostať v Kábule. Čelí tam násilnému režimu a kríze, do ktorej krajina postupne upadá. Marwa odišla. Uviazla v utečeneckom tábore v Abú Zabí a čaká, kým ju prijmú v niektorom európskom štáte alebo v Spojených štátoch. Otázky, ktoré si kladú mladé ženy naprieč svetom, sú pre Marwu a Rahu obzvlášť naliehavé. Ako dospieť? Ako premýšľať o budúcnosti, keď máte dvadsať rokov a rúca sa vám svet?

Témy filmu:
migrácia,
ľudia na úteku

AKTIVITA 1 Cesta rozhodnutí

Anotácia:

Táto vzdelávacia aktivita sa zameriava na povzbudenie žiactva k premýšľaniu o téme migrácie a solidarity s ľuďmi s migračnou skúsenosťou. Žiaci a žiačky budú sledovať animovaný dokumentárny film s názvom *Život v Kábule*, ktorý im predstaví príbehy Marwy a Rahy, dvoch žien z Afganistanu, a ich rozhodnutia v ťažkých časoch, ktoré postihli ich krajinu. Táto aktivita podporí diskusiu a empatiu a umožní žiakom a žiačkam lepšie pochopiť, ako sa *push* a *pull* faktory podieľajú na rozhodnutiach, či opustiť domovskú krajinu a kam sa z nej presídliť.

Cieľová skupina:

14+

Čas:

90 minút

Pomôcky:

- animovaný dokumentárny film Život v Kábule;
- vytlačená príloha 1 (1x pre všetkých v triede);
- vytlačená príloha 2 (1x do skupiny);
- mobilné telefóny alebo tablety (aspoň jeden do skupiny, alternatívne lepiace papieriky a pero)

Ciele:

- žiaci a žiačky analyzujú push a pull faktory, ktoré ovplyvňujú rozhodnutie ľudí migrovať, a vysvetlia a vyhodnotia svoje rozhodnutie;
- rozvíjajú svoju empatiu a solidaritu s ľuďmi s migračnou skúsenosťou a ocenia jedinečnosť ich skúseností;
- analyzujú a porovnávajú svoju situáciu s rovesníctvom z inej krajiny;
- jasne a efektívne komunikujú svoje postoje;
- spolupracujú v skupine na vytvorení solidárneho odkazu pre ženy s utečeneckou skúsenosťou.

Prepojenie s kurikulom:

- **Človek a spoločnosť:** Obyvateľstvo Zeme, Regióny sveta, Výzvy a problémy súčasného sveta, Uvažovanie o spoločenských výzvach súčasnosti, Rozvíjanie empatie v praxi, Nácvik diskusie o etických témach a riešenie morálnych dilem
- **Jazyk a komunikácia:** Hovorená produkcia, Komunikačná interakcia
- **Občianska gramotnosť**
- **Interkultúrna gramotnosť**
- **Sociálna a emocionálna gramotnosť**
- **Digitálna gramotnosť**

Postup:

EVOKÁCIA: ***15 minút***

1. Oznámte žiakom a žiačkam, že spoločne preskúmate, čo ich baví, čo radi robia. Povedzte im, že si tiež pozriete ilustrovaný dokumentárny film Život v Kábule.
2. Rozdajte im vytlačenú prílohu 1 a vyzvite ich, aby sa zamysleli nad tým, s kým a ako radi trávia svoj voľný čas v mieste, kde žijú, aké možnosti ich mesto ponúka. Dajte im 3 – 5 minút na to , aby to zapísali do bubliny 1.
3. Keď má žiactvo svoje bubliny vypísané, vyzvite ich, aby sa zamysleli nad tým, ako to majú ich rovesníčky a rovesníci, ktorí sa narodili a žijú v Kábule. Dajte im 3 – 5 minút na to, aby svoje odpovede zapísali do bubliny 2.
4. Po vyplnení oboch bublín sa žiactvo rozdelí do dvojíc tak, ako sedia v lavici, prípadne do štvoríc, a všetci si porovnajú odpovede. Potom vytvorte priestor na zdieľanie v pléne o ich predstavách o tom, aký je život v Kábule.

Taliban

Taliban (v preklade „študenti“) je radikálna nábožensko-politická skupina, ktorá de facto vládne na území Afganistanu od 15. augusta 2021, kedy vyhlásila Afganský islamský emirát. Diplomaticky ich vládu odvtedy ešte neuznala žiadna krajina na svete.

Ideovo Taliban vychádza z kombinácie radikálneho islamu a paštúnskeho nacionalizmu. Väčšina prominentných členov sú vážení učitelia na islamských náboženských školách, ktorých paštúnske študenstvo – bývalé aj súčasné – tvorilo jadro ich stúpenectva a ozbrojených síl.

Ozbrojené zložky Talibanu posilnili mudžáhídi z mnohých arabských krajín. Sú to ľudia nasledujúci islam, ktorí sa angažujú a bojujú v ideologickom i fyzickom boji – v džiháde. Veľkú finančnú a vojenskú podporu poskytoval Talibanu vodca medzinárodnej teroristickej organizácie Al-Káida, Usáma bin Ládin, ktorý od roku 1996 sídlil priamo v Afganistane.

Zdroj: Wikipedia.org

UVEDOMENIE: ***30 minút***

5. Vysvetlite žiakom a žiačkam, že si v nasledujúcich 30 minútach pozriete film Život v Kábule, ktorý vznikol na základe hlasových správ, ktoré posielali kamarátky Marwa a Raha režisérke Caroline Gillet po tom, čo Taliban obsadil Kábul, hlavné mesto Afganistanu.
6. Upozornite ich, aby si všímali, čo protagonistky filmu majú rady a čo ovplyvňuje ich rozhodnutie zostať, alebo opustiť svoje rodné mesto. To, čo zachytia, môžu zapisovať do bubliny 2.
7. Premietnite film.

REFLEXIA: ***50 minút***

Diskusia *(15 – 20 minút)*

8. Spoločne diskutujte o nasledujúcich otázkach (10 minút)
   - → *Aké dojmy vo vás zanechal film?*
   - → *Čo vás na filmovom príbehu prekvapilo alebo zaujalo?*
   - → *Všimli ste si, či je niektorá z vecí, ktoré ste zapísali do bubliny 1, v Afganistane zakázaná alebo je tam zakázaná pre dievčatá a ženy?*
   - → *Čo mali Marwa a Raha spoločné, no napriek tomu sa o odchode z krajiny rozhodli rozdielne?*
   - → *Čo máte s Marwou a Rahou spoločné vy? Ktoré faktory by ste pri rozhodovaní o odchode z krajiny zvažovali vy?*
   - → *Čo by ste odkázali Marwe a Rahe po tom, čo ste si pozreli ich príbehy?*

9. Triedu rozdeľte do menších skupín. Rozdajte im vytlačenú prílohu 2. Nechajte ich prečítať si infobox o push a pull faktoroch. Potom diskutujú o nasledujúcich otázkach (5 – 10 minút)
   - → *Ktoré z vecí, ktoré ste vypísali v bubline 1, by ovplyvnili vaše rozhodovanie o odchode z rodného mesta?*
   - → *Je niečo, čo vám v rodnom meste chýba a boli by ste ochotní sa za tým odsťahovať napríklad do väčšieho mesta, či dokonca do zahraničia?*
   - → *Myslíte si, že by sa vaše rozhodnutie odísť alebo zostať zmenilo, ak by vo vašom meste zakázali robiť niektoré z vašich obľúbených aktivít?*
   - → *Myslíte si, že by ste premýšľali o odchode inak, ak by vám alebo vašej rodine hrozilo v rodnom meste nebezpečenstvo?*

Vytvorenie odkazu *(20 minút)*

10. Rozdeľte triedu do viacerých menších skupín s maximálne 5 osobami v jednej skupine.
11. Vyzvite skupiny, aby spoločne sformulovali odkaz pre Marwu a Rahu a nahrali im hlasovú správu, ktorú si budú môcť vypočuť.
12. Posmeľte skupiny, aby im nahrali povzbudzujúce slová, aby zdieľali, čo ich prekvapilo, ale aj to, čo majú s Afgankami z filmu spoločné.
13. Úlohy v skupine si žiaci a žiačky rozdelia podľa ich jedinečných zručností (zručnosť v písaní textu, zručnosť hovoriť po anglicky, technické zručnosti ai.) tak, aby celé skupina spoločne vytvorila správu, s ktorou budú všetci spokojní.
14. Hlasovú správu nahrajú cez Padlet[1], aby si ju Marwa a Raha mohli vypočuť. Žiactvo má možnosť zaznamenať hlasovú správu na Padlet priamo alebo nahrať zo svojho mobilu alebo počítača už existujúci súbor.
15. Žiactvo sa pripojí na Padlet cez link alebo po naskenovaní QR kódu.

[1] Padlet je bezplatný online nástroj – nástenka, na ktorú môžete vy aj vaše žiactvo pridávať text, obrázky, videá a ďalšie súbory. Môžete ju použiť na zdieľanie informácií, spoluprácu s ostatnými alebo na zábavu.

Metodický tip:

Ak nemáte v triede možnosť používať mobilné telefóny, zvážte výnimku na hodinu venovanú tejto aktivite. Alternatívne môže žiactvo napísať odkazy na samolepiace papieriky a prilepiť ich na viditeľné miesto v triede. Fotografie týchto odkazov môžete tiež nahrať na Padlet.

Individuálna reflexia *(10 minút)*

16. Po skončení skupinovej aktivity dajte žiactvu priestor na individuálnu reflexiu. Vyzvite ich na doplnenie nedokončených viet v prílohe 1.

AKTIVITA 2 Instagramová identita

Anotácia:

Vzdelávacia aktivita sa zameriava na porovnávanie kultúrnych identít a spoločenských rolí žiakov a žiačok s ich rovesníkmi a rovesníčkami v Afganistane. Počas sledovania animovaného dokumentárneho filmu *Život v Kábule* budú mať možnosť preskúmať, čo ich spája s protagonistkami Marwou a Rahou, a ako predsudky a stereotypy ovplyvňujú ich pohľad na ľudí na úteku.

Cieľová skupina:

14+

Čas:

45 minút

Pomôcky:

- animovaný dokumentárny film Život v Kábule;
- vytlačená príloha 3 (1x do skupiny).

Ciele:

- žiactvo analyzuje vlastné kultúrne identity a spoločenské role a porovnáva ich s rovesníkmi a rovesníčkami z Afganistanu;
- žiactvo kriticky posudzuje a identifikuje svoje vlastné predsudky a stereotypy, z ktorých vychádza pri vytváraní obrazov o iných osobách;
- žiaci a žiačky diskutujú a formulujú svoje názory a postoje k téme migrácie, kultúrnej identity a vnímania ľudí na úteku.

Prepojenie s kurikulom:

- **Človek a spoločnosť:** Výzvy a problémy súčasného sveta, Vytváranie a udržiavanie vzťahov s druhými, Uvažovanie o spoločenských výzvach súčasnosti, Rozvíjanie empatie v praxi, Nácvik diskusie o etických témach a riešenie morálnych dilem
- **Jazyk a komunikácia:** Hovorená produkcia, Komunikačná interakcia
- **Občianska gramotnosť**
- **Interkultúrna gramotnosť**
- **Sociálna a emocionálna gramotnosť**
- **Mediálna gramotnosť**

Postup:

EVOKÁCIA: ***5 minút***

1. Povedzte triede, že na dnešnej hodine preskúmate vlastné kultúrne identity a svoje spoločenské role a zoznámite sa s tým, aké role a identity majú ľudia v inej krajine.
2. Rozdeľte triedu do dvojíc alebo malých skupín. Každej skupine rozdajte vytlačenú prílohu 2.
3. Úlohou skupín bude priradiť každú fotografiu k profilu jej autora či autorky. Budú mať za úlohu priradiť krátky profil osoby (A – D) k fotografii (1 – 4), ktorú pridala na Instagram. K dispozícii majú informácie o tom, koľko rokov má osoba, odkiaľ pochádza, kde bola fotografia vytvorená, apod.

UVEDOMENIE: ***30 minút (vrátane premietania filmu)***

4. Vysvetlite žiakom a žiačkam, že v nasledujúcich 30 minútach si pozriete film Život v Kábule, ktorý vznikol na základe reálnych hlasových správ, ktoré posielali kamarátky Marwa a Raha režisérke Caroline Gillet po tom, čo Taliban obsadil Kábul, hlavné mesto Afganistanu.
5. Upozornite žiactvo, že niektoré z fotografií, ktorým teraz priraďovali autorstvo, sa týkajú aj protagonistiek filmu.
6. Premietnite film.

REFLEXIA: ***10 minút***

7. Vyzvite žiakov a žiačky, aby zdieľali pocity po dopozeraní filmu.
8. Dajte priestor všetkým, ktorí sa chcú zapojiť. Môžu reagovať jedným slovom. Môžu si ho zapísať alebo ho zdieľať s triedou.
9. Vráťte sa k fotografiám zo začiatku aktivity. Objasnite žiactvu, čo sa stalo s Marwou a Rahou po natočení filmu a ako žijú dnes. Prezraďte im, ktoré z fotografií sa týkajú protagonistiek a kto boli ľudia, ktorí zverejnili ostatné. (Správne priradenie fotografií: A2 B4 C3 D1)

Doplňujúce informácie:

Kde a ako žijú Marwa a Raha dnes?

Marwa sa ako prvá z kamarátok rozhodla opustiť Afganistan. Odišla spolu so svojím manželom. Po tom, ako strávili čas v utečeneckom tábore v Abú Zabí, sa im podarilo dostať sa do Európy. Ich prvé kroky viedli do Nemecka. Dnes žijú vo Francúzsku, kde Marwa študuje a pripravuje sa na svoj prvý polmaratón (ženy v Afganistane nemôžu behať).

Raha najprv zostala v Kábule. Keď sa však situácia v Afganistane začala zhoršovať, spolu s manželom utiekli začiatkom roka 2023 do susedného Pakistanu. Dočasne sa usadili v hlavnom meste Islamabád.

Filmársky tím, ktorý stojí za filmom Život v Kábule, urobil maximálne opatrenia, aby vo filme zachovali anonymitu protagonistiek, no vzhľadom na dramatický vývoj situácie v Afganistane bola ich ochrana čoraz komplikovanejšia. Rozhodnutie odísť tak Raha urobila najmä z bezpečnostných dôvodov. Bola tehotná a obávala sa o budúcnosť svojho dieťaťa. Musela konať rýchlo, keďže kvôli tehotenstvu hrozilo, že nebude môcť cestovať lietadlom, ak bude čakať príliš dlho. Z Pakistanu plánovali presídlenie. Čakali tam na vyjadrenie z francúzskeho a nemeckého veľvyslanectva v nádeji, že sa čoskoro dostanú do Európy. V apríli 2023 ich potešila správa, že získali víza do Francúzska. Koncom toho istého mesiaca prileteli do Paríža.

Po roku a pol odlúčenia sa Marwa a Raha opäť stretli. Uľavilo sa im. Marwa a Raha sa spoločne navečerali, zasmiali sa, dali si darčeky. Do noci sa rozprávali. Raha s manželom následne v polovici mája odišli k hostiteľskej rodine v Štrasburgu. Rodina im požičiava byt a pomáha im s administratívnymi úkonmi, ktoré sú tam jednoduchšie ako v Paríži. V polovici júna sa im narodilo zdravé bábätko.

Zdroj: Instagram

10. Diskutujte so skupinou o nasledujúcich otázkach:
    - → *Ako ste sa cítili pri priraďovaní fotografií k profilom ich autorov a autoriek?*
    - → *Zdali sa vám získané informácie z fotografií a krátkych profilov dostatočné na to, aby ste ich k sebe navzájom vedeli priradiť? Prečo?*
    - → *Na základe čoho si vytvárame predstavy o iných ľuďoch? (Napríklad: vlastné skúsenosti, informácie, ktoré sme počuli od iných, z médií, filmov, kníh, apod.)*
    - → *Aké podobnosti a odlišnosti vidíte medzi príbehmi Marwy a Rahy a tým, ako ste si ich život predstavili na základe fotografií z Instagramu? Aký je rozdiel medzi obrazom na sociálnych sieťach a reálnym životom?*
    - → *Zmenil sa váš pohľad na ľudí, ktorí pridali jednotlivé fotografie na Instagram, keď ste zistili, že sú to migrantky alebo ženy na úteku? Prečo?*

PRÍLOHA 1

Bublina 1

Bublina 2

Na príbehu Marwy a Rahy ma najviac zasiahlo, že...
Ak niekto odchádza do inej krajiny, tak...
Z dnešnej hodiny si odnášam myšlienku, že...

PRÍLOHA 2

Doplňujúce informácie:

Dôvody migrácie

Pri migrácii rozlišujeme takzvané *push* a *pull* faktory. *Push* faktory sú dôvody, pre ktoré ľudia opúšťajú svoju krajinu. *Pull* faktory sú dôvody, pre ktoré sa rozhodnú presťahovať do konkrétnej hosťovskej krajiny. Tieto faktory možno ďalej rozdeliť do troch skupín na: socio-politické, demografické a ekonomické dôvody, environmentálne a klimatické.

Socio-politické faktory

Ľudia často opúšťajú svoje domovy, lebo im tam hrozí náboženské, rasové, politické alebo kultúrne prenasledovanie. Jedným z hlavných dôvodov sú aj konflikty (napríklad náboženské, etnické, a pod.) a vojny alebo ich riziko. Ľudia utekajúci pred ozbrojenými konfliktami, porušovaním ľudských práv a prenasledovaním sú vo všeobecnosti považovaní za ľudí na úteku. Fakt, že utekajú, má vplyv na to, kde sa nakoniec usídlia. Niektoré krajiny sú otvorenejšie prijímať ľudí na úteku ako iné. Vo väčšine prípadov títo ľudia skončia v najbližšej bezpečnej krajine, ktorá je ochotná ich prijať.

V posledných rokoch Európska únia (EÚ) zaznamenala vysoké čísla ľudí na úteku, ktorí prichádzajú kvôli konfliktom, teroru a prenasledovaniu vo svojich krajinách. V roku 2022 EÚ udelila medzinárodnú ochranu 384 245 ľuďom žiadajúcim o azyl. Viac ako štvrtina z nich bola z vojnou zmietanej Sýrie, nasledoval Afganistan a Venezuela.

Demografické a ekonomické faktory

To, či ľudia odchádzajú do iných krajín, ovplyvňujú aj demografické faktory: zmenšovanie alebo zväčšovanie populácie, jej starnutie alebo množstvo mladých ľudí. Tieto faktory majú dopady na ekonomický rast a pracovné príležitosti v domácej krajine a imigračné politiky v krajinách príchodu.

Migrácia z demografických a ekonomických dôvodov je úzko spätá s nízkymi pracovnými i životnými štandardmi, vysokou nezamestnanosťou a celkovým stavom hospodárstva v danej krajine. Ako pull faktory v hosťovskej krajine tu možno spomenúť vyššie mzdy, lepšie príležitosti pre prácu a vzdelávanie a vyššie životné štandardy. Ak sa krajina nachádza v zlom hospodárskom stave a existuje riziko, že situácia sa bude zhoršovať, mnohí ľudia začnú odchádzať do krajín, kde môžu mať lepšie príležitosti.

Environmentálne a klimatické faktory

Životné prostredie vždy bolo veľkou hybnou silou migrácie. Ľudia utekali pred prírodnými pohromami ako záplavy, hurikány alebo zemetrasenia. Klimatické zmeny so sebou prinášajú aj extrémne počasie, čo vyženie z domovov ďalších ľudí.

Portál pre environmentálnu migráciu Medzinárodnej organizácie pre migráciu definuje environmentálnych migrantov a migrantky ako ľudí, ktorí sú nútení opustiť svoje domovy – či už dočasne alebo natrvalo – z dôvodu náhlej alebo postupnej zmeny ich prostredia, ktorá nepriaznivo ovplyvňuje ich život alebo životné podmienky. Sťahujú sa do inej časti svojej krajiny alebo do zahraničia.

Je ťažké odhadnúť množstvo ľudí s migračnou skúsenosťou z environmentálnych dôvodov na celom svete. Tieto dôvody sa často spájajú s inými dôvodmi, napríklad rast populácie, chudoba a konflikty. Predpokladá sa, že do roku 2050 bude vo svete od 25 miliónov do jednej miliardy osôb, ktoré sa presunuli v dôsledku klimatických zmien

Zdroj: Európsky parlament

PRÍLOHA 3

Zdroj: Instagram

1

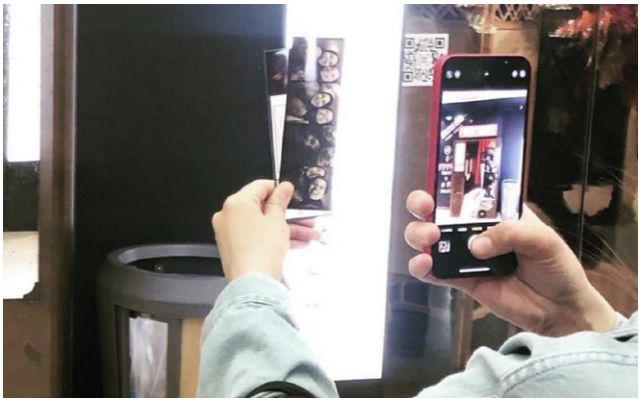

2

3

4

A Študentka Marína pôvodom zo Slovenska, 23 rokov, s kamarátkami na študijnom pobyte v Mannheime v Nemecku

Marína pochádza z Bratislavy a študovala politológiu na Masarykovej univerzite v Brne. Popri škole pracovala ako čašníčka v kaviarni. Nedávno objavila záľubu v behaní a zvažuje sťahovanie do Kanady za lepšími pracovnými príležitosťami.

B Študentka Barbora pôvodom zo Slovenska, 23 rokov, s kamarátkami v Bratislave

Barbora pochádza z Martina a študuje fotografiu na Vysokej škole výtvarných umení v Bratislave. Pre občianske združenie Mareena, ktoré sa venuje integrácii ľudí na úteku na Slovensku, vytvára vizuálne obsahy ako plagáty, videá, nálepky. Vždy má na sebe najnovšie módne trendy a v kabelke analógový fotoaparát.

C Študentka Marwa pôvodom z Afganistanu, 24 rokov, s kamarátkami v Paríži vo Francúzsku

Marwa bola donútená opustiť svoju rodnú krajinu a presídliť sa do Európy, pretože v Afganistane jej hrozilo nebezpečenstvo. Žije v Paríži, kde si rada užíva voľné chvíle s kamarátkami. Rada tiež behá, pripravuje sa na polmaratón.

D Raha pôvodom z Afganistanu, 24 rokov, s kamarátkami v Paríži vo Francúzsku

Raha je ženou na úteku vo Francúzsku, kam sa z rodného Afganistanu presídlila so svojím manželom, keď bola tehotná. Marwa má veľmi dobrý vzťah s otcom, napriek tomu, že je prísny a zásadový. Miluje hudbu, hrá na gitaru, rada varí a ochutnáva nové jedlá.

Doplňujúce informácie k témam filmu

Vláda Talibanu v Afganistane

Po odchode posledných amerických vojsk v roku 2021 prevzalo moc v Afganistane radikálne hnutie Taliban. Pre mnohých ľudí v krajine, najmä pre ženy a dievčatá, znamenalo prevzatie moci Talibanom priame ohrozenie života alebo stratu základných práv a slobôd. Táto situácia rezonovala aj na Slovensku, kde miestni obyvatelia a obyvateľky pôvodom z Afganistanu, či blízki ľudia Afgancov a Afganiek, ktorí sa ocitli v ohrození, intenzívne apelovali za ich podporu a evakuáciu.

Taliban je fundamentalistické islamské hnutie, ktoré sa po 20 rokoch aktívneho odboja vrátilo 15. augusta 2021 k moci v Afganistane. Taliban v minulosti vládol a aj dnes vládne v Afganistane podľa prísneho islamského práva, ktoré obmedzuje prístup žien a dievčat k štúdiu, práci, či dokonca k zdravotnej starostlivosti. Obmedzuje aj ich slobodný pohyb a účasť na spoločenskom živote. Netoleruje a trestá ľudí, ktorí ho kritizujú a odporujú mu či striktne cenzuruje komunikáciu a médiá. Medzi bežné nástroje kontroly patrí intruzívne vypočúvanie, lustrovanie, zadržiavanie a obmedzovanie na slobode, mučenie, až usmrtenie.

Taliban bol v Afganistane formálne pri moci od roku 1996 do roku 2001, kedy jeho vládu prerušila vojenská operácia medzinárodných síl vedená Spojenými štátmi americkými. Dôvodom útoku bolo odmietnutie Talibanu vydať Usámu bin Ládina, vodcu teroristickej skupiny Al-Káida, ktorá sa prihlásila k útoku na dvojičky – dve budovy Svetového obchodného centra – v New Yorku z 11. septembra 2001. Kontrolu vtedy prevzala nová vláda s podporou Spojených štátov amerických a bez Talibanu.

Spočiatku vládlo v Afganistane nadšenie a očakávania mieru, ekonomickej a spoločenskej obnovy, spravodlivého a inkluzívneho vládnutia. Tieto predstavy sa však darilo plniť len veľmi pomaly, vláda mala problémy s korupciou a nepotizmom. Popularita Talibanu rástla a získaval vplyv. Krajina bola neustále vo vojnovej situácii. Opakované strety medzi Talibanom a afganskou armádou so svojimi spojencami stáli mnoho životov na oboch stranách, vrátane civilistov. Ľudské aj finančné náklady za prítomnosť v Afganistane začali byť pre medzinárodnú komunitu príliš veľké.

Podľa mierovej dohody medzi Spojenými štátmi a Talibanom z roku 2020 sa mali všetky americké sily stiahnuť z Afganistanu. Začal sa proces, ktorý v auguste 2021 vyvrcholil odchodom všetkých amerických a medzinárodných síl z krajiny. Stiahnutie amerických jednotiek vytvorilo v Afganistane mocenské vákuum, ktoré využil Taliban. Rýchlo sa prehnal krajinou a dobyl veľké mestá, vrátane hlavného mesta Kábul. Vtedajší afganský prezident Ašraf Ghaní utiekol z krajiny a Taliban vyhlásil víťazstvo. Väčšina medzinárodných pozorovateľov a pozorovateliek vôbec neočakávala rýchlosť, s ktorou Taliban prebral moc v krajine.

Miestni obyvatelia a obyvateľky vedeli, že hrozba návratu Talibanu a ich spôsobu vládnutia je reálna už niekoľko týždňov pred odchodom posledných zahraničných vojsk z Afganistanu. Všetci spolupracovníci a spolupracovníčky medzinárodných vojsk, medzinárodnej komunity a vtedajšej vlády, odporcovia a odporkyne Talibanu mali rastúcu obavu zo zmien, ktoré nastanú, ak Taliban opäť prevezme moc v krajine.

Okrem slovenských zahraničnopolitických štátnych štruktúr tieto udalosti silne rezonovali aj v slovenskej občianskej spoločnosti. Najmä organizácie, ktoré pracovali v Afganistane v oblasti humanitárnej a rozvojovej pomoci, či tie, ktoré pracujú s cudzineckými komunitami na Slovensku, začali dostávať správy od ľudí, ktorí majú väzby s Afganistanom. Žiadali v nich o evakuáciu svojich blízkych.

Slovensko, podobne ako iné štáty, evakuovalo z krajiny svojich občanov a občianky, ich rodiny a ľudí, ktorí so Slovenskom spolupracovali. K 19. augustu 2021 ich bolo 24. Počet ľudí, ktorí potrebovali pomoc, bol však oveľa vyšší.

Spoločnosťou v tom čase rezonovali dva tipy mobilizačných aktivít: finančná podpora ďalších humanitárnych aktivít v Afganistane a podpora evakuácie Afgancov a Afganiek, ktorí sa po zmene režimu náhle ocitli v nebezpečenstve.

Organizácie Liga za ľudské práva a Mareena spustili kampaň s názvom Bezpečie pre Afgancov. Jej cieľom bolo presvedčiť slovenskú vládu, aby umožnila príchod ďalším ohrozeným osobám s väzbami na Slovensko. Do kampane sa zapojila aj Slovenská humanitná rada, ktorá pracovala so skupinou afganských utečeniek a utečencov žijúcich na Slovensku. Do niekoľkých dní od spustenia kampane mali na zozname viac ako 300 ľudí, ktorí sa potrebovali dostať z krajiny. Kampaň podporili firmy, školy, známe osobnosti Slovenska aj ďalšie mimovládne organizácie.

Po intenzívnej advokačnej kampani, vrátane verejnej výzvy, množstva mediálnych výstupov aj sústavnej komunikácie s vládnymi inštitúciami a krízovým riadením na Ministerstve zahraničných vecí a európskych záležitostí SR, sa vláda rozhodla realizovať druhý evakuačný let, ktorým prišlo z Afganistanu ďalších 28 osôb.

Zorganizovať tento let bolo náročné a rizikové z dôvodu zhoršujúcej sa bezpečnostnej situácie v Kábule. Okolo letiska vznikal chaos, veľké množstvo ľudí sa snažilo odísť z krajiny, čo spôsobilo tlačenicu. Zaznamenali aj niekoľko výbuchov. Taliban vytvoril okolo letiska perimeter a dostať sa na letisko bolo možné len autom s poznávacou značkou, ktorú človek musel oficiálne vopred nahlásiť Talibanu.

Prioritou pre druhý evakuačný let boli ľudia, ktorí už mali povolenie na pobyt na Slovensku. Medzi týmito ľuďmi boli muži a ženy, ktorí v minulosti žili na Slovensku, napríklad mladá študentka medicíny, zamestnanectvo rôznych spoločností na Slovensku a ich rodiny. Niekoľko ďalších osôb sa podarilo dostať na Slovensko prostredníctvom letov, ktoré organizovali iné európske štáty. Väčšinu ľudí zo zoznamu sa však evakuovať nepodarilo.

Od prevzatia moci Taliban postupne sprísňoval pravidlá a politiky, ktoré zásadne porušujú ľudské práva obyvateľov a najmä obyvateliek krajiny. Implementoval prísnu cenzúru, prenasledoval, mučil a trestal ľudí, ktorí ho kritizovali alebo mu odporovali, ako aj spolupracovníkov a spolupracovníčky predošlej vlády. Celá krajina dnes trpí hlbokou ekonomickou a humanitárnou krízou a podľa medzinárodnej organizácie Human Rights Watch bolo v roku 2022 viac ako 90% populácie v potravinovej neistote.

Autorka: Michaela Pobudová, spoluzakladateľka a riaditeľka OZ Mareena

Čo nasledovalo po obsadení Kábulu Talibanom?

15. august 2021

- Taliban obsadil Kábul, hlavné mesto Afganistanu, a zvrhol vládu. Prezident Ašraf Ghaní uteká z krajiny.

September 2021

- Taliban rozdeľuje študentstvo do tried podľa rodu, dievčatá môžu učiť len ženy alebo muži v seniorskom veku.
- Dievčatá a ženy sú povinné nosiť hidžáb.

Marec 2022

- Stredné školy, ktoré Taliban zatvoril pre dievčatá, keď sa dostal k moci, mali byť znovu otvorené. Taliban na poslednú chvíľu ruší toto nariadenie. Stovky tisíc dospievajúcich dievčat sú vylúčené zo stredných škôl a musia zostať doma.

Máj 2022

- Najvyšší vodca Afganistanu nariaďuje afganským ženám, aby nosili na verejnosti celotvárové závoje.

November 2022

- Vláda Talibanu zakazuje ženám vstup do parkov, na výstaviská, do telocviční a verejných kúpeľov.

December 2022

- Taliban vykonáva prvú verejnú popravu od svojho návratu k moci. Popravili usvedčeného vraha. Usmrtil ho otec jeho obete v západnej provincii Farah. Taliban tiež bičuje ženy.
- Taliban oznamuje zákaz štúdia na univerzitách pre Afganky.
- Taliban nariaďuje mimovládnym organizáciám, aby prestali zamestnávať ženy. Týmto rozhodnutím Taliban pripravil ženy o možnosť zamestnať sa v humanitárnom sektore a taktiež im odoprel prístup k humanitárnej pomoci a zdravotnej starostlivosti, pretože afganské ženy môžu obslúžiť a vyšetriť jedine ženy.

Zdroj: France TV

Prečo sa kamarátky Marwa a Raha rozhodli zúčastniť sa na výrobe filmu?

Režisérka filmu život v Kábule Caroline Gillet je novinárkou a dokumentaristkou, ktorá v roku 2021 pripravovala podcastovú sériu o živote žien v rôznych kútoch sveta pre verejnoprávnu stanicu France Inter. Počas prípravy sa zoznámila aj s Marwou a Rahou. V tom čase boli kolegyňami v start-upe v Kábule. Bola s nimi v kontakte aj počas toho, ako Taliban obsadil Kábul. S ich súhlasom sa rozhodla v projekte pokračovať. Zo stoviek hlasových správ, ktoré si posielali cez WhatsApp, vznikla najprv rozhlasová relácia, neskôr podcastová séria a z nej animovaný dokument.

Marwa:

Keď padla vláda, začali sme žiť v útlaku a zostali sme zatvorené vo svojich domovoch, odrezané od blízkych, práce, dovtedajšieho života. Tento projekt mi dal skvelú príležitosť prejaviť sa, stať sa hlasom svojej rodiny, mojich sestier, žien ako som ja, môjho ľudu. Povedala som si, že takto sa môžem angažovať. Musíme sa rozprávať o tom, čo sa deje, o tom, ako sme prišli o naše ľudské práva a slobody. Musíme sa usilovať o dosiahnutie mieru. Chcela som sa podeliť o svoje skúsenosti, zdieľať, čo som videla, čo som cítila, najprv za vlády Talibanu, potom ako žena na úteku. Chcela som ďalej posúvať to, čo mi moji priatelia a priateľky povedali o dianí v Kábule. Chcem hovoriť aj za nich, nechcem, aby sa na nich zabudlo. Druhým dôvodom bolo, že som cítila silné puto s Caroline. V tej situácii som už strácala všetku nádej, nevedela som, čo sa so mnou stane. Potrebovala som sa o tom porozprávať, podeliť sa o bolesť, pretože som o svojich ťažkostiach nemohla povedať rodine. Už aj tak dosť trpeli. Caroline tam bola pre mňa, počúvala ma, odpovedala mi. Dodávalo mi to nádej a energiu."

Raha:

Po obsadení Kábulu som zažila šok a cítila som strach. Nevedela som prijať to, čo sa nám v tú noc stalo. Nezvládala som situáciu, išla som z toho zošalieť. Chcela som kričať, ísť niekam inam a čo najviac plakať. Chcela som sa s niekým porozprávať a povedať mu, ako bezmocne sa cítim. A potom, z ničoho nič, prišla Caroline a požiadala ma, aby som nahrávala hlasové správy na môj mobil a povedala jej o svojich pocitoch a situácii v Afganistane. Najprv som ich nahrávala len preto, aby som sa cítila lepšie, aby som uvoľnila svoj hnev, úzkosť a vyčerpanosť. Neskôr som pocítila a pochopila, že robím niečo pre svoju krajinu.

Stratila som slobodu a všetko, čo som mala. Moje ruky boli zviazané. Je také ťažké byť zatvorená doma. Keď boli demonštrácie v uliciach, nemohla som tam ísť, moje sestry sú veľmi mladé, nechcela som ich vystaviť nebezpečenstvu. Keby nešlo o ne, išla by som tam bojovať za svoje práva. Tento film mi umožnil urobiť to, čo som potrebovala spraviť pre svoju krajinu. Asi to nie je dosť na to, aby som pomohla všetkým, ale aspoň zdieľam svoju pravdu, hovorím o realite.

Nevedela som, či to bude fungovať, či sa stane nejaký zázrak, no dnes vidím, že je to len začiatok. rozhlasová relácia sa stala podcastom, potom animovaným filmom a ktovie, jedného dňa by sme z toho mohli urobiť celovečerný film. Postarám sa, aby celý svet vedel, čo sa deje v Kábule a v Afganistane.

Zdroj: France TV

Doplňujúce informácie:

Migrácia z Afganistanu v číslach

Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov (UNHCR) odhaduje, že spomedzi 2,5 milióna osôb na úteku pochádzajúcich z Afganistanu v roku 2022 bolo približne 26 % žien a 50 % detí. 2,1 milióna z nich hľadá útočisko a žiada o azyl v susedných krajinách (Irán a Pakistan). Okrem toho je v súčasnosti vnútri krajiny vysídlených ďalších 3,4 milióna osôb.

Viac ako polovica populácie v Afganistane dnes závisí od humanitárnej pomoci.

Zdroj: UNHCR – Úrad Vysokého komisára Organizácie Spojených národov pre utečencov

Migrácia na Slovensku v číslach

- Počet cudzincov a cudziniek s povolením na pobyt na Slovensku v decembri 2022: 278 595
- Podiel v celkovej populácii Slovenska: 5,13 %
- Počet žiadostí o azyl v SR v roku 2022: 547
- Počet ľudí, ktorým bol udelený azyl v roku 2022: 23
- Podiel cudzincov a cudziniek na Slovensku spomedzi krajín EÚ: tretí najnižší

Zdroj: IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu

Ako sa môžu angažovať mladí ľudia v otázkach migrácie a integrácie na Slovensku?

Dobrovoľníctvo

Dobrovoľnícky sa dá jednoducho zapojiť v organizáciách, ktoré podporujú ľudí s migračnou skúsenosťou, poskytujú pomoc osobám na úteku, a tak presne vedia, čo títo ľudia potrebujú. Na Slovensku existuje mnoho organizácií, ktoré sa venujú pomoci cudzincom a cudzinkám pri integrácii do slovenskej spoločnosti. Tieto organizácie často potrebujú dobrovoľnícke posily na pomoc s rôznymi úlohami, ako je výučba slovenského jazyka, poskytovanie právnej pomoci alebo organizovanie komunitných aktivít či kultúrnych podujatí.

Organizácie, ktoré pracujú s cudzincami a cudzinkami:

Človek v ohrození	Pomáha ľuďom, ktorí z rôznych príčin stratili bezpečie, dôstojnosť alebo slobodu. Robí tak cez program rozvojovej a humanitárnej pomoci a program sociálnej integrácie. Venuje sa tiež globálnemu vzdelávaniu.
Mareena *(čítaj Marína)*	Chce vidieť Slovensko, ktoré je bezpečným a dôstojným domovom pre všetkých bez ohľadu na národnosť, etnickú a náboženskú príslušnosť. Program angažovanosti, ktorý združuje dobrovoľníkov a dobrovoľníčky, pôsobí v Bratislave, Košiciach, Nitre, Trenčíne a v Banskej Bystrici.

IOM – Medzinárodná organizácia pre migráciu	Podporuje humánnu a riadenú migráciu, ktorá prináša prospech všetkým. Poskytuje služby, poradenstvo a pomoc vládam aj migrantom a migrantkám.
UNHCR – Úrad Vysokého komisára OSN pre utečencov	Chráni práva a bezpečnosť ľudí na úteku. UNHCR sa usiluje zabezpečiť rovnaké práva pre všetkých bez rozdielu. Ide o právo žiadať o azyl, nájsť bezpečné útočisko v inej krajine vrátane možnosti dobrovoľne sa vrátiť domov, integrovať sa do spoločnosti alebo presídliť sa do tretej krajiny.
Slovenská humanitná rada	Je národné dobrovoľnícke centrum humanitných a charitatívnych organizácií, občianskych združení a nadácií pôsobiacich v sociálnej oblasti v širokom ponímaní.
ADRA Slovensko	Pravidelne organizuje rôzne dobrovoľnícke aktivity, ako sú zbierky, podujatia, pomoc v zariadeniach sociálnych služieb apod. Ponúka tiež možnosť zapojenia sa do rozvojového alebo humanitárneho dobrovoľníctva v zahraničí.

Zapojenie sa do advokácie a aktivizmu

Na Slovensku existuje aj niekoľko organizácií, ktoré obhajujú práva ľudí s migračnou skúsenosťou. Tieto organizácie často organizujú kampane a podujatia na zvýšenie povedomia o výzvach, ktorým čelia ľudia na úteku, a na presadzovanie zmien vo verejných politikách, ktoré by zlepšili ich životy. Týmto osobám poskytujú aj právnu pomoc a podporu.

Organizácie, ktoré advokujú za ľudské práva:

Amnesty International Slovensko	Je najväčšia ľudskoprávna mimovládna organizácia na svete usilujúca sa o dodržiavanie ľudských práv.
Liga za ľudské práva	Má za svoj cieľ presadzovanie transparentnej, dôstojnej a zodpovednej migračnej, azylovej a integračnej politiky. Snaží sa tiež o posilňovanie postavenia cudzincov a cudziniek na Slovensku.

Vlastná iniciatíva

Keď má človek odhodlanie pomáhať migrantom a migrantkám, môže si založiť aj vlastnú iniciatívu, napríklad na pomoc s jednoduchším začlenením sa do spoločnosti, s materiálnym alebo finančným zabezpečením. Môže to byť čokoľvek od organizovania až po spustenie kampane na sociálnych sieťach, organizovanie benefičného koncertu, vytvorenie bezpečného priestoru na stretávanie sa alebo aj vzdelávanie sa v témach migrácie a integrácie.

Vzdelávacie aktivity s témou migrácie

→ V aktivite *Odchádzam* z metodickej príručky Globálne vzdelávanie v predmete matematika nájdete dobové aj súčasné príbehy ľudí, ktorí z rôznych dôvodov museli opustiť svoje domovy. V aktivite si žiactvo precvičí základné matematické operácie a využíva aj mapu Európy.

- V aktivitách *Príbeh Faisala* z metodickej príručky Globálne vzdelávanie v predmete etická výchova si žiactvo precvičí a rozvíja empatiu, pomenúva emócie, ktoré prežíva postava z príbehu. Rovnaký príbeh je spracovaný aj do geografickej aktivity *Faisal na cestách*, v ktorej sa žiactvo oboznámi s migračnými trasami do Európy a pracuje s mapou. Aktivita je dostupná v príručke Globálne vzdelávanie v predmete geografia.
- Využite inšpiráciu z metodickej príručky Ako učiť o migrácii, kde sú vám k dispozícii napríklad nasledujúce aktivity:
  - *Helenin príbeh:* Aktivita rozvíjajúca čitateľskú gramotnosť, kde žiactvo spoznáva detstvo a životný príbeh Heleny Turcerovej Devečkovej, literárnej historičky a prekladateľky, ktorá ako prvá Slovenka získala doktorát na parížskej Sorbonne.
  - *Kedy končí detstvo:* Aktivita pracuje s konceptom detstva, ktorý žiactvo skúma najprv samé za seba a následne očami literárnych postáv. Tie boli donútené utiecť so svojou rodinou pred vojnou v Juhoslávii. Aktivita vychádza z úryvku z románu s autobiografickými prvkami *Zamatový domov* od Vesny Evans.
  - *Dokumentárny film Tieňohra* a vzdelávacie aktivity k nemu. Film prináša skúsenosť maloletých ľudí na úteku, ktorých náročné životné okolnosti donútili vydať sa na cestu do Európy. Tá je však nebezpečná a plná nástrah.
  - Živé spomienky: Aktivita, v ktorej preskúmate osud slovenských obcí, ktoré zanikli z rôznych dôvodov a zanechali za sebou stovky ľudí bez domova.
  - *Ľudia v pohybe:* Vzdelávacie video z dielne Človeka v ohrození a Slovenskej národnej galérie prináša unikátny pohľad na migráciu. Na video nadväzuje kreatívny workshop, kde žiactvo tvorí mapy pohybu ich rodiny. S videom môžete pracovať aj pomocou metodickej príručky *Ľudia v pohybe*, ktorá prináša námety a aktivity do viacerých vzdelávacích oblastí.

Odporúčané zdroje, ak sa chcete dozvedieť viac o migrácii a situácii v Afganistane:

- Rozhovor s riaditeľkou organizácie Človek v ohrození Andreou Najvirtovou o utláčaní práv žien v Afganistane
- Rozhovor s Meenou Sulaimankhail, študentkou Lekárskej fakulty Univerzity Komenského, ktorá bola v roku 2021 evakuovaná z Kábulu do Bratislavy. Meena bola hostkou v podcaste V ženskom rode a v relácii Teleráno
- Komix Over, under, sideways, down od Karrie Fransman v angličtine o maloletom chlapcovi na úteku bez sprievodu Ebrahimovi
- Kniha dokumentárnych fotografií Afganistan – staré dobré časy, Martin Črep (Studio Crep 2021)
- Kniha Ženy, ktoré zostali, Magdaléna Rojo (Absynt 2023)
- Kniha Kníhkupec z Kábulu, Åsne Seierstad (Absynt 2019)
- Krátky online Kurz o migrácii zrozumiteľne
- Metodická príručka Stretnutím k porozumeniu z dielne OZ Mareena na témy migrácie, integrácie, identity, interkultúrneho dialógu a hate speech
- Webový portál Stories that move – bezplatný online nástroj na učenie o rozmanitosti a diskriminácii založený na skutočných príbehoch a skúsenostiach mladých ľudí
- E-learning Ligy za ľudské práva Dajme šancu utečencom a ich skutočné Príbehy ľudí
- Vzdelávacie materiály o migrácii, Medzinárodná organizácia pre migráciu

Použitá a odporúčaná literatúra a zdroje:

- *Ako učiť o migrácii.* Globalnevzdelavanie.sk. 2022. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://globalnevzdelavanie.sk/migracia-prirucka/
- ANDRÁŠIKOVÁ, K.; ŠIMKOVÁ, K.; NÁVOJSKÝ, A.; MARKOŠ, J.; ZORÁD, L.: *Stretnutím k porozumeniu.* Bratislava: Mareena. 2019. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://mareena.sk/assets/files/Awareness-raising/Stretnut%C3%ADm-k-porozumeniu.pdf
- BELLOVÁ, V.: Svet :24: *Taliban zakazuje hudbu v Afganistane.* In: Facebook.com. 2023. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://www.facebook.com/watch/?v=149365344853828
- BLANKEVOORT, E.; VAN DRIEL, E.: *Tieňohra.* Prospektor, Witfilm, KRO-NCRV. 2021. 52 min. Dostupné na: https://www.jedensvet.sk/filmy/tienohra-2/?extra=jsns
- ČREP, M.: *Afganistan – staré dobré časy.* Bratislava: Studio Crep. 2021. 192 s.
- DRÁBIKOVÁ, V.: *Príbeh afganskej študentky žijúcej na Slovensku. Pred hrôzou Talibanu utiekla na poslednú chvíľu.* TVnoviny.sk. 2021. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://tvnoviny.sk/zaujimavosti/clanok/139349-pripeh-afganskej-studentky-zijucej-na-slovensku-pred-hrozou-talibanu-utiekla-na-poslednu-chvilu?campaignsrc=tn_clipboard
- EURÓPSKY PARLAMENT: *Aké sú najčastejšie dôvody migrácie.* Europarl.europa.eu. 2020. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://www.europarl.europa.eu/news/sk/headlines/world/20200624STO81906/ake-su-najcastejsie-dovody-migracie
- FRANSMAN, K.: *Over, under, sideways, down.* British Red Cross. 2014. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://europe.nxtbook.com/nxteu/britishredcross/over_under_sideways_down/index.php#/p/30
- GILET, C.: @carollinegilet In: Instagram.com. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://www.instagram.com/carollinegilet/
- *Globálne vzdelávanie v predmete etická výchova.* Globalnevzdelavanie.sk. 2020. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://globalnevzdelavanie.sk/etv/
- *Globálne vzdelávanie v predmete geografia.* Globalnevzdelavanie.sk. 2020. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://globalnevzdelavanie.sk/geo/
- *Globálne vzdelávanie v predmete matematika.* Globalnevzdelavanie.sk. 2020. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://globalnevzdelavanie.sk/mat/
- HRUBÁ, H.: *Afganke Meene, študentke lekárskej fakulty, pomohla Mareena.* Inba.sk. 2021. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: http://www.inba.sk/vismo/dokumenty2.asp?id_org=600185&id=5060
- IOM: *Migrácia na Slovensku.* Iom.sk. 2023. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://iom.sk/sk/migracia/migracia-na-slovensku.html
- IOM: *Vzdelávacie materiály o migrácii.* Iom.sk. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://iom.sk/sk/migracia/vzdelavacie-materialy-o-migracii.html
- IVANIČ, P.: *Kurz o migrácii zrozumiteľne.* Globalnevyzvy.sk. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://globalnevyzvy.sk/kurzy/kurz-o-migracii/
- LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA: *Dajme šancu utečencom.* Hrl.sk. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: http://elearning.hrl.sk/uvod.html
- LIGA ZA ĽUDSKÉ PRÁVA: *Príbehy ľudí.* Hrl.sk. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://www.hrl.sk/sk/pribehy-ludi
- *Ľudia v pohybe – metodická príručka k vzdelávaciemu videu.* Globalnevzdelavanie.sk. 2022. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://globalnevzdelavanie.sk/ludia-v-pohybe-2/
- REVERBERI, A.: *Le point de vue de Marwa et Raha. Pourquoi avoir accepté de participer à ce projet?* France.tv. 2023. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://www.francetvpro.fr/contenu-de-presse/48583202?parent=48583205
- ROJO, M.: *Ženy, ktoré zostali.* Žilina: Absynt. 2023. 384 s.
- SEIERSTAD, A.: *Knihkupec z Kábulu.* Žilina: Absynt. 2019. 264 s.

- STORIES THAT MOVE: *Spoločne proti diskriminácii.* Storiesthatmove.org. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://www.storiesthatmove.org/sk/
- STRÝČKOVÁ, K.: *V ženskom rode: Meena Sulaimankhail: Ak si chcete splniť sny, musíte na nich pracovať. Aj tie najväčšie ťažkosti musíte zvládnuť.* Denniknpodcast.podbean.com. 2021. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://denniknpodcast.podbean.com/e/v-zenskom-rode-meena-sulaimankhail-ak-si-chcete-splnit-sny-musite-na-nich-pracovat-aj-tie-najvacsie-tazkosti-musite-zvladnut/
- UNHCR: *External update: Afghanistan situation #22.* Reporting.unhcr.org. 2022. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://reporting.unhcr.org/afghanistan-situation-update-3944
- WIKIPÉDIA: *Tálibán.* Sk.wikipedia.org. [cit. 10. 10. 2023]. Dostupné na: https://sk.wikipedia.org/wiki/T%C3%A1lib%C3%A1n

Metodické materiály k dokumentárnemu filmu Život v Kábule

Človek v ohrození, n. o.
Bratislava, 2023

Autorský tím:
Michaela Kolláriková,
Michaela Pobudová

Odborná editácia:
Lenka Putalová, Julián Vrábel

Jazyková úprava:
Magdaléna Rojo

Grafická úprava:
Miroslav Lukačovič

ISBN: 987–80–89817–77–1

Elektronická verzia dostupná na: https://www.jedensvet.sk/jeden-svet-na-skolach/

Realizované s finančnou podporou Ministerstva spravodlivosti SR v rámci dotačného programu na presadzovanie, podporu a ochranu ľudských práv a slobôd a na predchádzanie všetkým formám diskriminácie, rasizmu, xenofóbie, antisemitizmu a ostatným prejavom intolerancie. Za obsah tohto dokumentu výlučne zodpovedá Človek v ohrození, n.o.

Človek v ohrození

MINISTERSTVO SPRAVODLIVOSTI SLOVENSKEJ REPUBLIKY